

HÌNH THỨC TRÌNH BÀY BÀI VĂN

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Nắm được các yêu cầu về hình thức trình bày bài văn.
- Có kĩ năng trình bày bài viết đúng quy cách.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LUU Ý

1. Về nội dung

a) Trong giao tiếp hằng ngày, diễn đạt và trình bày thường đi liền với nhau, với nhiều trường hợp người ta coi là như nhau. Trong dạy học làm văn, diễn đạt và trình bày được coi là hai kĩ năng có mối quan hệ chặt chẽ nhưng nội dung khác nhau.

Điễn đạt là tìm các phương tiện (chủ yếu là ngôn ngữ) nhằm thể hiện suy nghĩ (tư duy) một cách chính xác và sáng tỏ ; còn trình bày là thể hiện sự diễn đạt bằng hình thức trên trang giấy. Biết diễn đạt thì viết được bài văn đúng và hay (nội dung), biết trình bày thì có bài văn đẹp, sáng sủa (hình thức). Hình thức trình bày bài văn không chỉ thể hiện bằng những con chữ mà còn bao gồm nhiều yếu tố khác nữa. SGK *Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập hai đã nêu lên các yếu tố của kĩ năng trình bày bài văn : chữ viết, chừa lề và bố cục các phần, quy cách trích dẫn và trình bày dẫn chứng trên trang giấy.

Trong mỗi yếu tố của trình bày, SGK *Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập hai nêu lên các yêu cầu cơ bản để HS rèn luyện, làm theo nhằm tạo ra bài văn đẹp.

b) Tuy là yếu tố hình thức, nhưng cách trình bày bài văn chính là kĩ năng rất cần rèn luyện cho HS. Tình trạng HS viết chữ xấu, câu thả trong trình bày là

khá phổ biến. Nội dung bài viết dù hay đến bao nhiêu nhưng chữ viết không đọc được, tẩy xoá lem nhem, bất chấp lề lỗi,... thì cũng không thể chấp nhận. Rèn luyện hình thức trình bày nhằm giúp HS đức tính cẩn thận, ngay thẳng trong từng chữ viết ("nét chữ, nét người"),... Cẩn thận trong trình bày cũng nhằm rèn luyện cho HS những quy cách sơ giản ban đầu trong việc nghiên cứu (cách trích dẫn và trình bày trích dẫn,...).

2. Về phương pháp

Bài học chỉ trong 1 tiết. Hơn nữa kĩ năng trình bày bài văn không có gì xa lạ với HS, vì trong các bài viết thường kì, trong vở ghi chép các em vẫn thường xuyên phải thực hiện việc "trình bày". Do vậy, GV tập trung vào phần nêu lên các yêu cầu của trình bày và các lỗi trình bày, sau đó cho HS tự liên hệ với các bài viết để tự rút ra nhận xét về ưu điểm và nhược điểm trong việc trình bày của mình.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phần mở đầu

GV nêu lên vai trò và ý nghĩa của kĩ năng trình bày trong việc viết bài văn nghị luận.

2. Phần nội dung chính

a) Hướng dẫn HS đọc và tìm hiểu khái niệm trình bày (Thế nào là hình thức trình bày bài văn ?). Phần này trong SGK *Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập hai đã nêu khá rõ, GV nên hỏi và phân tích thêm về vai trò, tác dụng của việc rèn luyện kĩ năng trình bày (theo mục b trong phần *Những điểm cần lưu ý* nêu trên).

b) Hướng dẫn HS tìm hiểu các yêu cầu của hình thức trình bày. GV có thể bắt đầu từ các lỗi trong trình bày bài viết của HS, từ đó dẫn đến các yêu cầu đã nêu trong SGK *Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập hai.

c) Luyện tập : SGK *Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập hai nêu lên ba bài tập nhưng GV chủ yếu cho HS liên hệ với các bài viết của mình để tự nhận xét, đánh giá về kĩ năng trình bày. Bài tập 3 sai về quy cách trích dẫn thiếu nhất quán (trong ngoặc đơn) và cần đặt cụm từ *tiếng hát của một người thanh niên, một người cộng sản* trong dấu ngoặc kép (..."). Ngoài ra, cụm từ *mặt trời chân lí* ở dòng đầu cũng cần đặt trong dấu ngoặc kép (...").

3. Phần củng cố

GV tổng kết lại các lỗi trình bày mà HS thường mắc và cách khắc phục.